

ЦЕРКОВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

НАУЧНО РЕЛИГИОЗНО-ПРАВСТВЕННО СЪПИСАНИЕ.

„созижду церковь мою, и врата адова не одолѣють ей“ (Мат, 16; 18).

„Церковенъ вѣстникъ“
ИЗЛИЗА ВСѢКИ МѢСЕЦЪ

Годишна цѣна:

Въ България	4 лева
За ученици и войници	3 „
„ Странство	5 „

Винаги прѣдплатени.

Всичко

що се отнася до списанието се испраща до администрацията му въ г. Пловдивъ. Неплатени писма не се приематъ.

ХРИСТИАНСКАТА ЦЕРКВА ВЪ ПЪРВИТЪ ВЪКОВЕ.

(свършва).

Стародревнитѣ Язичници, имахъ понятие за вѣрата отъ два вида: простия народъ който бѣше съвсемъ задълбоченъ въ грубото идолопоклонство, мислѣше какъ вѣрата ся състои въ изпълнение на опрѣдѣленитѣ обряди. А просвѣщенитѣ, като презирахъ вѣрата на прости, държахъ Римскитѣ обряди, само и само за обичай и примѣръ на народа: т. е., че трѣбва да ся покоряватъ на законитѣ — а вѣрата на просвѣщенитѣ (язичници) бѣше: философическо разискване върху Богу и божеството.

Христианската вѣра, не е била за Язичниците само новъ обрядъ, но заедно и служение Богу; т. е. Христианската вѣра не е философия, която може да ъхъ измѣнява сѣкий споредъ волята си, но тя е вѣра неограничена, и която не може да ся измѣнява въ нищо. И тѣй видѣхъ проститѣ и учениитѣ Язичници, какъ Христианската вѣра е съвсемъ друга и не сѣ съгласява съ тѣхното понятие върху богопочитанието. Проститѣ Язичници като неможахъ да ся въздържаватъ, дохождахъ при Христианитѣ, които искахъ, да имъ покажатъ Христианския Богъ; и тѣй Христианството имъ ся виждаше, като да ги кара, да ся оставатъ тѣхнитѣ богове.

Язичницитѣ ся чудяхъ на Христианитѣ, защо тѣ непочитатъ тѣхнитѣ богове, но бѣ-

гатъ отъ храмоветѣ имъ, и защо да нѣматъ Христианитѣ никакви Капица и Идоли.

Язичницитѣ твърдѣ слабо ся почитахъ вѣрата, но като видѣхъ, че Христианството ся распространява твърдѣ много, захванахъ да мразятъ Христианитѣ още по-вѣче. Тѣ считахъ Христианитѣ като за хора, които живѣхъ съвсемъ безчестно.

Проститѣ Язичници мислѣхъ, какъ Христианитѣ въ тържествата си, колѣли дѣцата имъ ядели месото, а кръвта имъ пиели. А пѣкъ просвѣщенитѣ отвърляли Христианското вѣроучение като имали не поволно мнѣние за правилата на живота имъ. Тѣ невѣрвахъ, какъ човѣкъ може да постигне съ умнитѣ си сили Божиитѣ дѣла, и мислѣхъ какъ човѣкъ не трѣба да слуша на никого мислитѣ, но да испитва самичакъ сичко. — И при всичко това тѣ пѣкъ почитахъ Христианското учение, защото видѣха, че въ него нѣма никакви суевѣрия.

Въобщо. Язичницитѣ сѣ мислили какъ Христианството е нѣщо извънредно, и затова сѣ го мразили като сѣ мислили, че то е произлѣзло отъ Еврейския народъ, и нѣмало никакво съединение съ тѣхнитѣ философически начала.

За това прочее Язичницитѣ сѣ мислили, какъ распространението на Христианството е за щетъ на човѣческото благосъстояние. А понеже сѣ вѣрвали, какъ вѣрата е основа на гражданското съгласие и съединение, то мислѣхъ чи и Христианството ще ся утвърди, отъ което ще

произлѣзи единъ новъ народъ, който ще сѣе интриги, несъгласия и ще направи много заражения въ другитѣ народи. По тѣзи причинъ захванахъ Язичниците да считатъ Христианитѣ като едно злодѣйческо дружество. Като незѣмахъ въ внимание какъ между послѣдователитѣ на Христа сѣществува братска любовъ и тѣсно и нераздѣлно съгласие.

Христианитѣ пъкъ, презирахъ Язичниците, и не стѣпвахъ съ тѣхъ въ никакво съединение, но само ся трудѣхъ повѣче за вѣчно то си спасение отъ колкото за врѣменнитѣ наслаждения; тѣ не си изпълнявахъ нето длъжноститѣ къмъ правителството, защото законитѣ не ся съгласявахъ съ Христианскитѣ длъжности. Много пѣти ся отвърляхъ отъ военната службѣ, бѣгахъ отъ веселия и отъ развратени люди, и отъ сичко друго което може да ги повреди, съ една речъ: имахъ животъ миренъ и уединенъ.

По тѣзи причини Римлянитѣ мисляхъ, какъ Христианитѣ сѣ неприятели на Римския народъ; и за това сѣ ся подсмивали на сичкитѣ дѣла, които сѣ вършили Христианитѣ.

Христианитѣ ся смѣяхъ на Язичниците, за дето ся молятъ на Идоли, а сѣщо и Язичниците на Христианитѣ, и тѣй ставахъ твърдѣ голѣми гоненія въ вторий и третий вѣкъ. А послѣ ся родихъ страшнитѣ гоненія, които Христианитѣ търпяхъ дълго врѣме, и на този начинъ запазихъ името на Христианската вѣра, даже и до днесъ.

Най-новитѣ пессимистически теории и тѣхната несъстоятелность.

(продължение отъ 6 брой).

Единъ примѣръ отъ фаталистически пессимизмъ можемъ взе изъ Историята на Римската Империя. Римъ е типъ на царство отъ „мира сего;“ Той е станжалъ и типъ на саморазложението и смъртта, къмъ което неуклонно води царството отъ „този свѣтъ.“ За най-голѣмо добро Римъ е считалъ царството, а политическото върховенство надъ този свѣтъ — абсолютната цѣль. Именно, вслѣдствие на таквото разбиране виешето „добро“ и „цѣль“, като такива, които иматъ краенъ и чисто материаленъ характеръ, въ стрѣмленieto си да достигнатъ тази цѣль, Римлянитѣ сѣ ударили о камъкъ. При такива обстоятелства друго яче не е могло и да бѣде; защото, колкото по-скоро се достига тази материална цѣль, за чловѣческата енергия не остава по-нататкъ никаква опрѣдѣлена цѣль за стрѣмление. Римъ,

като изгубилъ смисълъта за важността и значението на живота, съ свършенна искренность може казѣ, па и казвалъ е, само съ други изражения — заедно съ Екклесиаста: „вся суета.“ Отъ тукъ именно е възникнало въ Римъ туй страшно отпадание на нравствеността, която малко по-малко е станжала всеобща, распространена между всичкитѣ съсловия на Римския народъ. Отъ тукъ е възникнало безграничното распространение на безвѣрието, което отъ философскитѣ училища малко по-малко е отровило всичката народна маса съ съмнѣнията относително Божественното управление на свѣтътъ, при което сѣдбата (прѣдопрѣдѣлението), щастieto (въ Материалистическа смисълъ) и златото сѣ станжали Господствующи божества въ живота. А тѣй като и тѣзи божества не сѣ давали никакво истинско щастие, то у тѣхъ се явило съзнанието, че сѣществуването е омаломенено, живота остарѣлъ, въ резултатътъ се явила апатия и чувството за уморяването отъ живота станжло всеобщо. Най послѣ отъ тукъ произлѣзълъ меланхолический погледъ върху живота у всичкитѣ най-благородни римски умове, които се усъмнили въ благоприятнитѣ слѣдствия на чловѣческитѣ прѣдприятия, при всичко, че изобилвали срѣдства и сила за постигания имъ на този свѣтъ — отчаяли се въ възможността да направятъ нѣщо хубаво, или да достигнатъ нѣкакъвъ дѣйствителенъ прогресъ. Популярнитѣ умове търсели прибѣжище въ *Стоицизмътъ*, нѣ повечето отъ тѣхъ прѣдпочитали епикуреизмътъ, щото въ упоителното замаивание на минутнитѣ наслаждения да би помрачили съзнанието за неизбежната смъртъ и онищожение. Бѣдитѣ, смъртта и пр. винѣги сѣ сѣществували въ чловѣчески родъ. Затова фаталистически и скептически пессимизмъ нивга не е излизалъ отъ умътъ на хората. Той е продължавалъ да се проявява и по подиръ (въ най-блискитѣ къмъ насъ врѣмена). Въ Шекспировата и Байроновата поезии учението за злополучieto на този свѣтъ се е излѣло даже въ твърдѣ звучни стихове. Колкото се отнася до най-новото врѣме, то Философията въ лицето на Шопенхауера, Хартмана и Тауберта се е заела да изложи пессимистически възгледъ върху свѣтътъ и живота, като исклучително истиненъ и всеобемлющъ.

Върху свѣтътъ Шекспиръ има особенъ, исторически възгледъ, който прѣдставлява смѣсъ отъ пессимизмъ съ оптимизмъ, при което пессимистически възгледъ е развитъ по-пъл-

но и всестранно. Поради отсъствието на религиозен тонъ въ произведенията на Шекспира, той не може да се нарече религиозен поетъ; нъ всичкитъ му картини изъ човѣчески животъ се основаватъ на моралнитъ Християнски идеи, чието влияние лесно се забѣлѣжава въ всичкото това разнообразно течение на човѣчески животъ, когото описва въ произведенията си.

Такъва е напр. Християнската идея за *грѣхъ*, която прониква въско едно отъ съчиненията му. Лицата, които той искарва на сцѣната не сж въображаеми призраци, нъ сж дѣйствителни същества, облѣчени въ плѣтъ и кръвь, и почти въско едно доказва, че въ плѣтъта не обитава нищо добро. Тѣй, неговитъ „Джулиета“ и „Дездемона,“ най-благороднитъ и най-чиститъ характери — иматъ недостатъци, които иматъ и голѣмо влияние върху тѣхната сѣдба; тѣ сж грѣшници, отъ туй и страдатъ. Всичката Шекспирова поезия възпѣва само страдания въ все възможнитъ имъ видове и проявления. При все тава всичката му поезия не е плачъ надъ незаслуженото страдание на човѣка. Не! Грѣшний свѣтъ съотвѣтствува у него на смъртний и тлѣний свѣтъ, на човѣческитъ бѣдствия и суета — което тѣй прѣкрасно е изразено отъ него въ „Кралъ Лиръ“ на полето на дивата и бурна нощъ. Тукъ поетътъ ни прѣдставлява не горчевини и гигантска дързостъ, а свѣщенъ страхъ къмъ Божественното управление свѣтътъ. Нъ не трѣбва да се испуща отъ прѣдъ видъ и това, че видната черта отъ тази картина се явява свѣткавичний шипъ, грѣмътъ, онищожението на човѣческото величие, когато пѣкъ Божието милосердие и дълго-търпение се криятъ задъ тъмнитъ облаци.

(Слѣдва)

Общи Свѣдения за библията

I

За Божественното откровение изобщо

(продължение отъ 6-й брой)

При това трѣбва да обърнемъ внимание и на даденото отъ Господа на Апостолитъ обѣщание да имъ прати св. Духа — Утешителя. Като имъ е даналъ това обѣщание, Той имъ казвалъ, че Духъ Светий ще имъ напомни всичко, което Той, Богъ, имъ е говорилъ: ще ги научи на всичко и ще имъ прѣдвѣсти за бѣдѣщето. (Иоан. 14, 26; 16, 13 ст.). Отъ тѣзи свидѣтелства най-ясно се вижда, че Божественното Откровение трѣбва да бѣде раз-

бирано въ смисълъ на Духовно освѣтление, просвѣщение, възбуждение, укрѣпление и ръководство. То е Божественна сила, която е просвѣтявала разумътъ имъ, по непостижимъ за насъ начинъ и ги е осѣнявала съ нови мисли, прѣдпазвала ги е отъ грѣшки и заблуждения — сила, която е очищавала сърдцата имъ и укрѣпявала Тѣхната воля. За това именно тѣзи, които сж получавали Божеств. Откровение, се наричали „ясновидци“ и най-вече — „Пророци“.

Отъ туй става явно и това, че тѣзи хора сж били св. Божии човѣци, които твърдѣ често сж се приготвявали за получаване Божеств. Откровение чрѣзъ молитва (Дан. 2, 18 — 19; Иер. 33, 3.), чрѣзъ благоговѣйни размишления и пѣние свещенни пѣсни (I Цар. 19, 20 — 23; 4 Цар. 3, 4 — 5 и др).

Такъвъ, прочее, е било значението на тѣй нарѣченитъ пророчески училища при Самуила и други пророци (I Цар. 19, 20).

Отъ само себе си се разбира, че не само за лично просвѣщение пророцитъ и Апостоли-тѣ сж получавали Божественното Откровение. „Нима ще укрива отъ своя вѣренъ рабъ това, що азъ правя“, казвалъ Богъ на Авраама, когато му откривалъ своята воля за Содомъ и Гомора, защото знаеж, че той ще заповѣда на синоветъ си и на потомството си и ще изпълнитъ заповѣдитъ ми (Бит. 18, 18—19). Като откривалъ волята си на Мойсея, Богъ му заповѣдалъ да иж прѣдаде направо на Иудеитъ. Такъвъ сжщо заповѣди е давалъ Богъ и на другитъ пророци. Самата дума „Пророкъ“ означава не само прѣдвѣстникъ на бѣдѣщето, нъ и прѣдавачъ на Божеств. Откровение на човѣцитъ, който говори на хората за Бога, вмѣсто Него Самия, както туй се вижда изъ Исх. 6, 10; 7, 1. Тукъ се казва, че когато Мойсей отрѣкълъ да иде при Фараона за да му прѣдаде Божиитъ заповѣди, Богъ му (на Мойсея) казалъ: „Ето, азъ те поставихъ Богъ на Фараона и Ааронъ, братъ ти, ще ти бѣде пророкъ“. — „Идете, научете всички народи, идете проповѣдайте Евангелието на всички човѣци по свѣтътъ“ е казвалъ Господъ нашъ Исусъ Христосъ на своитъ ученици, когато ги пращалъ на проповѣдъ (Мат. 26, 16 стр. 10, 5 и др.) За това и тѣзи Исусови ученици били нарѣчени Апостоли (Лука 6, 13) т. е. Пратеници за извѣстяване на хората Божественното спасение.

По какъвъ начинъ пророцитъ и Апостоли-тѣ сж распространявали Божественното Откровение между човѣцитъ?

Най стария и първоначалния способ за разпространяване на Бож. Откровение е свещенното Прѣдание, или поучение устно и съ примѣръ. Отъ Адама до Мойсея друго яче не е било и възможно, защото тогазъ още не е имало писменност. Нъ и когато въ чловѣчески родъ се появила писменността, самъ Мойсей, както и всички послѣдоющи пророци, прѣдавали Божеств. Откровение на чловѣцитѣ прѣзъ живата рѣчь, понеже била достъпна за всички.

Самъ Господъ Исусъ Христосъ прѣдалъ на своитѣ ученици Божественното си учение устно, а не по книга. По сѣщия начинъ и Апостолитѣ въ началото разпространявали Словото Божие, вѣрата и утвърждавали Церквата Христова. Нъ подъ редъ съ устната проповѣдь, мнозина пророци, като се започне отъ Мойсея и нѣкои Апостоли за тази цѣль сж се ползвали и отъ писменността.

Туй именно Божественно Откровение, което самитѣ Пророци и Апостоли сж получили отъ Бога и подъ Неговото непосредствено съдѣйствие—по вдъхновение отъ Св. Духа, записали, се нарича *Свещенно Писание*. Това сж щето Бож. Откровение, което било прѣдано отъ Пророцитѣ и Апостолитѣ на чловѣцитѣ устно, а послѣ отъ тѣхнитѣ прѣемници било написано на книга—се нарича *Свещенно Прѣдание*.

Като дѣйствували точно спорѣдъ заповѣдитѣ Божии (Исх. 17, 14; Иер. 30, 2; Апок. 1, 11—7), или спорѣдъ обстоятелството (когато напр. Апостолитѣ имали да урѣдѣтъ нѣкои распри въ обществото на новопокръстенитѣ християни, а туй лично не могли да направѣтъ (1 Кор. 1, 11; 2 Солун. 2, 1—2) Пророцитѣ и Апостолитѣ имали за цѣль посредствомъ Св. Писание да запазятъ въ чловѣчески родъ Божеств. Откровение точно и неизмѣнно. Въ Патриархалнитѣ врѣмена—до Мойсея, дълголѣтието на патриарситѣ (които направо отъ Бога получавали откровения) много способствувало за съхраняването на Бож. Откровение въ чловѣчески родъ точно и неизмѣнно. Тѣй: Мойсей приелъ прѣданието отъ единъ благочестивъ мжжъ, който лично познавалъ Иосифа. Иосифъ го приелъ отъ Иакова, а Иаковъ—отъ Авраама, който лично познавалъ Сима.

Пѣкъ Симъ, Ноевий синъ се училъ при Матусала, Адамовий внукъ отъ Сита, който живѣлъ въ врѣмето на Адама.

Нъ въ врѣмето на Мойсея живота на чловѣчески родъ се скъсилъ до 70 год. (Пс.

89, 10). А намаляването на живота въ чловѣчески родъ е вървѣло успоредно съ неговата грѣховностъ. Вслѣдствие на това, ако би Божеств. Откровение се прѣдавало *устно*—съ думи и примѣри—едва ли би могло да остане за всегда незабравено и неизмѣнено. Нъ, като записано отъ самитѣ Пророци и Апостоли, които направо сж го получили отъ Бога, ний сега четемъ това Божие Откровение точно тѣй, като че ли живѣемъ заедно съ самитѣ Пророци и Апостоли и ги слушаме съ ушитѣ си, безъ да се гледа на това, че записаното отъ тѣхъ е било прѣдано намъ слѣдъ нѣколко десетки вѣкове.

Безбожний материализмъ

Като виждаме, че въ родното ни отечество, непрѣстанно се явяватъ старания за разпространение и прѣодошлие на материалистическия принципъ и на всѣко нечестиво и безбожно мнѣние, които възбуждатъ обидения нравственъ разсѣдѣкъ и семейния и общественъ животъ, счетохме за свята длъжностъ да запознаемъ читателитѣ си върху горньето заглавие.

Деветнадѣсятий вѣкъ въ който сме ся родили и живѣемъ и който вече приближава дозахожданието си, е забѣлѣжителенъ не само за исполнителитѣ открития и прѣврати въ нравственния и вещественъ свѣтъ, колкото защото е той искалъ да разрѣши вѣнъ отъ началата и истинитѣ, които християнството е приело и проповѣдва, или по-добрѣ да рѣчемъ, защото за минута сж повѣрва, че чрѣзъ него сме дошли близу до разрѣшението на една отъ величайшитѣ задачи на чловѣчеството, която задача е занимавала всякога чловѣчеството,—що е чловѣкъ, отъ кждѣ дохожда и кждѣ отива?

Този въпросъ не е новъ, но е толкова древенъ, колкото древно е и чловѣчеството; за него толкова ся е писало въ древността щото цѣло езеро би ся съставило отъ мастило, обаче не е могаль никой нето съ ногата си да стѣпне безопасно на поврхността му. XIX вѣкъ сериозно сж е съвзелъ да разрѣши този въпросъ и минутно новѣрвахъ легковѣрнитѣ и фанатични привърженници на безбожния материализмъ, че е влѣзълъ въ послѣдния си фазисъ, защото разрѣшението му ужъ ся сполучило чрѣзъ опити и доказателства.

Нашия вѣкъ поревновалъ славата на класическата дрѣвностъ и искалъ въ това да я надмине съ разрѣшението на задачата експериментално.

Понеже е явно всякому, че у кой народъ и да ся случи прѣодоленieto принципитѣ на нечестieto и на безбожния материализмъ подѣ образа на научно учение, е най-голѣмото отъ злощастията, които могатъ да налѣтятъ челоуѣчеството. Както у другитѣ народи (Гърция, Франция, Швейцария и Германия), тъй и между нашия съществуватъ мнозина, които ако и да носятъ името християни и да сж убедени, че нашата свята християнска вѣра е най-истинска отъ всѣко религиозно вѣроисповѣдание и че всичко въ християнството е нравственностъ, защото всичко спомага за духовно повдигание и освършенствование на челоуѣчеството и всичко въ него съвърѣменно е докладъ и религиозна истина, въ която ся намерватъ всички други истини, утѣшението и спокойствието на духа; нѣкой обаче отъ тѣхъ ся отнасятъ къмъ нея като да не вѣрватъ въ спасителнитѣ ѣ принципи и поучения, а нѣкой пакъ като да приематъ само онѣзи отъ догматическитѣ и нравствени истини, които виждатъ че сж съгласни съ естественитѣ имъ расположения и нужди. Това произлиза, че и единтѣ и другитѣ, ако и въ различна стѣпень, не слушатъ обаче гласа на вѣрата си въ която сж се родили и отхранили и на която ся казватъ, че принадлежатъ, и която затулена подѣ разсѣдѣцитѣ и подѣ страститѣ, както въгледѣтъ подѣ пепелъта, не имъ доставлява вече доволна свѣтлина и топлина за да ги съгрѣе и освѣтли и одушеви въ срѣдѣтъ нещастията и испитанията на настоящий животъ; защото нѣматъ вѣра, колкото трѣбва жива и глѣбока; нѣматъ съ една дума животодателния духъ на вѣрата. И обаче тая жива вѣра никога другакъ, не е била толкова необходима за всѣки единъ, колкото въ настоящата епоха на религиозната индиферентностъ и на нравственото отпадане чрѣзъ обвехтелитѣ вече погрѣшни и искривени идеи и теореми произходящи отъ разни неоснователни принципи и криви умозаклучения, които нашата младежъ черпи отъ съчиненията на разни западни профессори за свое образование и за онова на еднороднитѣ си.

Въ противоположность спрямо свѣрхестественната и метафизическата за космогонията теория на Платона и на Аристотеля били създадени материалистическата теория; други сжщо достойни естествоиспитатели Гераклитъ, Емпедоклъ, Левциппъ и Демокритъ, които мисляли, че космогонията има за базисъ самото вещество, на което началнитѣ елементи сж най-малкитѣ частички, които и нарѣкли атоми и

образували теорията на атомологията, споредъ която всѣкои дѣйствия и влияние на вѣществото е резултатъ отъ самитѣ на вѣществото атоми управлявани отъ величайши закони на привличанието и облъсванието, които закони сж природни свойства на вѣществото. Следователно съществува само вѣщество дѣйствующе и движущо се отъ само-себѣ, и нищо друго нѣма вънъ отъ него. Тая теория ся изменила отъ великия естествоиспитателъ Анаксагора, който чрѣзъ испитанията си дошелъ до заключение, че вѣществото ся управлява отъ нѣкоя творческа сила, която нарѣкълъ *умъ*, а рѣшителния ударъ противъ тази теория, нанесълъ не чрѣзъ философски теории и чрѣзъ диалектиката, а чрѣзъ емирическата метода гениалний умъ на Аристотеля, който приема въ списанието си за „Мира“ Бога за създателъ на вселенната, както и безсмъртието на душата.

Въпросътъ билъ опрѣдѣлително разрѣшенъ и както го Аристотелъ положилъ, тъй послѣ го приели и философитѣ и естествоиспитателитѣ Римски, Александрийски, Арабийски и другитѣ мѣдрѣци на научното възраждане (Баконъ, Линей, Ершелъ, Коперникъ, Сивьеръ, Картезий, Лайбницъ, Нютонъ, Галилей) когато въ началото на истекшия вѣкъ ся раздвижилъ въ католическия свѣтъ изъ ново — въпросътъ отъ челоуѣци, които искали съ отхвърлянието на името на клерекрацията и на привилегированнитѣ чинове да отхвърлятъ отъ свѣстѣта на народитѣ идеята за Бога, като мисляли въ распаденостѣта и въ умственото си развълнувание, че тая идея е едно прѣпитствие на челоуѣческия напрѣдѣкъ, и отъ нѣкои учени, които мисляли въ възхищението си за възраждающата ся наука, че тя ся е била призовавала да разрѣши всичкитѣ физически и математически въпроси и да избави челоуѣка отъ всѣка фантазия и отъ всѣко заблужденie и да го вкара въ дѣйствителностѣта и въ вечната истина. (Слѣдва)

ЖИВОТЪТЪ И ДЪЛАТА

НА

Св. Кирила и Св. Методия, Словѣнски и Български просвѣтителни и Апостоли.

(Продължение отъ 6-й брой).

7. Дойде 862 година. Въ странитѣ (по-малко познати на Византийцитѣ, отъ колкото Кавказъ и Индия), които сж се простирали отъ изворитѣ на рѣкитѣ Одеръ и Висла до брѣговетѣ на Моравя и до срѣднето течение на

Дунава, — въ това врѣме цѣвтѣло Моравското царство. Тамъ царувалъ Ростиславъ, който ималъ, около себе си и други словѣнски князове, негови роднини и приятели: въ Нитра — Светополкъ сестрининъ му синъ, а въ долня Панония, която не била завладѣна още отъ маджаритѣ, неговъ съюзникъ Коцель. Ростиславъ и неговий народъ били християни; обаче на Словѣнскій духъ това християнство е било нѣмско и отъ това невразумително. Той прѣди всичко желалъ да има учители, които да говорятъ Словѣнскій езикъ и да направятъ народътъ му наистина християнски. По този начинъ Ростиславъ искалъ и да се отърве отъ нѣмцитѣ, като желаялъ да опази самостоятелността на своята държава въ духовно отношение. както и въ политическо.

Ростиславъ билъ чулъ да се говори за посланието на Кирила и Методия при Хазаритѣ, той е може би научилъ въ сѣщото врѣме, че тѣ сѣ говорили Словѣнскій езикъ, а най-вече той не е билъ да не знае, че Византийскитѣ области сѣ били цѣли заселени отъ Словѣни: отъ това той е заключилъ, че за да намѣри проповѣдници, които да говорятъ Словѣнски, трѣбва да се отнесе въ Цариградъ. За това той не се двоумилъ, но споразумѣнъ съ Светополка и Коцеля испратилъ посланици при императора Михаила въ Цариградъ.

Наший народъ, говорили посланицитѣ, се е отрѣкълъ отъ идолопоклонството и се е покръстилъ, но нѣмаме учитель, който да ни проповѣдва истинната вѣра на нашій езикъ; за това молимъ те, Господарю, да ни проводишъ такъвзи епископъ и учитель. Дошли се у насъ много учители християнски: Италианци, Гърци Нѣмци и учатъ ни всѣки на своя езикъ, но ниѣ, Словѣнитѣ, сме прости хора, не разумѣваме какво говорятъ.

Царьтъ събралъ съборъ, гдѣто и повикалъ Кирилла, комуто казалъ тѣй:

— *Чувашъ ли, философе, какво казватъ хората? Никой освенъ тебе, не може извърши тази работа. За това да ти дамъ каквото ти трѣбва, ти вземи съ себе си и брата си, игумена Методия, и взрете; вий сте и тѣй Солуняни, а Солунянитѣ всички чисто говорятъ Словѣнски.*

— *Ако и уморенъ и боленъ, отговорилъ Кирилъ, пакъ ще отидъ на драго сърдце, стига само да иматъ слова (букви) на своя езикъ.*

На това казалъ царьтъ и вуйка му Варда:

— *Ако искашъ ти, философе, може да даде Богъ, и това да измислишъ.*

Кирилъ се отетранилъ за нѣколко врѣме на самъ и размишлявалъ, както казва *житие-*

то, въ молитва върху тази важна работа. И наскоро слѣдъ това измислилъ Словѣнскитѣ слова: А Б В Г Д и т. н., съ които захваналъ да пише Евангелието отъ Иоанна:

„Въ началъ бѣ слово, и слово бѣ въ Бога и Богъ бѣ слово“ и т. н.

Царьтъ и всичкитѣ негови съвѣтници твърдѣ много сѣ зарадвали за това Кириллово откритие.

И тѣй, споредъ *житието* словата, съ които взели да си служатъ най напрѣдъ Словѣнитѣ сѣ съставени въ Цариградъ отъ Константина фолософа, който по послѣ е познатъ най-вече като *Св. Кирилъ*, Словѣнски апостолъ. Споредъ монахъ Храбра (около 900 години), Българскій спасителъ, Св. Кирилъ билъ измислилъ Словѣнската азбука още 855 г.

8. Прѣди Св. Кирилла Словѣнитѣ сѣ имали нѣкакви си писменни бѣлѣзи, които монахъ Храбръ нарича *чърти и рѣзи* и съ които сѣ си служили езическитѣ Словѣни. Обаче тѣзи *чърти и рѣзи* се употрѣблявали повечето за нѣкои вѣроисповѣдни цѣли а най-вече за смѣтанне. Тѣ ни напомнюватъ *четулицѣ и рабошитѣ* съ които и до сега си служатъ у насъ безкнижнитѣ наши братия.

Слѣдъ приемането на християнската вѣра Словѣнитѣ най напрѣдъ захванали да пишатъ съ Латински и Гръцки букви, които не сѣ били, разумѣва се, достатѣчни за Словѣнскій езикъ. Въ него има на пр. звукове Ж, Ч, Ш и др., за които нѣма нито Латински нито Гръцки букви. И сѣщата старо-словѣнска книжнина се захваща отъ врѣмето на словѣнскитѣ апостоли и просвѣтители: Св. Кирила и св. Методия.

Има обаче два вида Словѣнски писмена, ксито ученитѣ наричатъ *Глаголиця*, по заплѣтена и види се по-стара, и *Кириллица*, която е току-рѣчи нашата сегашна азбука. Кой отъ тѣзи два вида писмена сѣ били измислени отъ Св. Кирилла? Върху това ученитѣ Словѣнски мжжѣе, дълго врѣме сѣ се прѣпирали: обаче по главнитѣ отъ тѣхъ се съгласяватъ, че сѣщата азбука, която измислилъ Кирилъ не е тѣй нарѣченната по името му *Кириллица*, но *Глаголицята*. Тази послѣдната била скроена отъ Кирилла споредъ нѣкои Азиатски азбуки, които освѣнъ него никой по добрѣ не знаалъ; тя е по стара и по мжчна, когато Кириллицата е по развита по-нова и по ясна. Кириллицата била скроена споредъ Гръцката азбука отъ познатий си Климента Велицкый (умр. 916 г.) и въ нея онѣзи букви, които ги нѣма въ гръцката азбука, сѣ заети отъ Глаголицята. А то-

ва е най главно доказателство, че Глаголицата е по вѣхта отъ Кириллицата.

Но както и да е съ дѣятелността и трудоветъ на Кирилла и Методия нашия Словѣнски езикъ е влѣзалъ въ редоветъ на книжевнитѣ езици.

9. Царь Михаилъ въ писмото, което писалъ до Ростислава и което му испратилъ еъ Кирилла и Методия, между другото казва:

—*Богъ, който заповѣдва всѣкому да се стрѣми къмъ разума и да напрѣдва въ доброто, като видѣ твоята вѣра, трудѣтъ ти, направи днесъ, че се намѣришъ слова за вашия езикъ, които не е и мало по прѣди, за да се броятъ и вий между великитѣ народи, които славятъ Бога на своя езикъ; и ний ти испращаме тѣмъ оногова, чрѣзъ когото Богъ е обявилъ тѣзи слова: той е човѣкъ честитъ, благовѣренъ, много ученъ и философъ; приими го като даръ по-голямъ и по-сжпоуѣненъ отъ всичкото злато, срѣбро и драгоценни камъни.*

Кириллъ взелъ брата си Методия и заедно се потѣглили изъ Цариградъ въ края на 862 год. Къ то пѣтували за Моравия Словѣнскитѣ апостоли трѣбвало да минѣтъ прѣзъ България, гдѣто християнската вѣра е била вече добрѣ разширена; но словѣнски книги тогава е нѣмало у Българитѣ, защото Словѣнското писмо още не е било измислено. Въ това време въ България е владѣлъ царь Борисъ, който слѣдъ покрѣстюванието се е нарѣкълъ Михаилъ по името на императора Михаила, който му станалъ кръстникъ.

За вѣрвание е, че Кириллъ и Методий както сж минували прѣзъ България ще сж оставили измислената отъ Кирилла азбука, на която възможно е да сж захванали тогава Българскитѣ свѣщенници да пишатъ църковнитѣ книги; обаче за най-достовѣрно се приема, че распространението на Словѣнската книжнина у Българитѣ е станало отъ ученицитѣ на Кирилла и Методия.

До скоро врѣме имаше едно мнение, че ужъ Методий написалъ за Бориса една икона, която изобразявала страшний сждъ и която направила на Българскитѣ царь такъво силно впечатление, гдѣто той тосъ часъ се рѣшилъ да приеме християнството. Споредъ издирванието обаче на учений русинъ *Голубинскій*, изляза че наистина нѣкой си Гръкъ на име Методий исписалъ за Бориса една икона на страшний сждъ; но това било слѣдъ покрѣстюванието му и този гркъ не е билъ словѣнскитѣ апостолъ Методий, а единъ простъ живописецъ.

Нъ отъ това не изляза, че ний нѣмаме право да наричаме Кирилла и Методия *Българ-*

ски просвѣтителни и апостоли. Напротивъ Словѣнската азбука и книжнина, която сж създали Кириллъ и Методий, до толкози се е развила, распространила и усвоила отъ нашия народъ, както ще видимъ понататѣкъ, гдѣто чрѣзъ насъ тя е прѣминала у другитѣ Словѣни, Руситѣ, Сърбитѣ, които и до сега сж я уважили. Най-послѣ Солунскитѣ Словѣни, отъ които сж произлѣзли вѣроятни Словѣнскитѣ апостоли и просвѣтителни, не сж ли сжщитѣ Словѣни, които живѣли въ България? Езикътъ, на който сж говорили Кириллъ и Методий не е ли сжщия езикъ, който е говорилъ тогава Борисъ—Михаилъ и народътъ му?

Черквата и училището

(продължение отъ 6-й брой)

По поводъ заглавието на в. „Ст. Плаина“ нещѣ бжде абсурдъ, ако кажемъ и ний отъ наша страна, че отъ освобождението ни насамъ се забѣлѣзва единъ отпадѣкъ отъ къмъ тая страна, забѣлѣзва се оскѣдностъ отъ пѣвци. Отъ едноврѣмешнитѣ пѣвци: едни остарѣхъ, други измрѣхъ; само нѣколина млади и то на рѣдки мѣста изъ отечеството ни, които слѣдъ освобождението сж били ученици при нѣкой стари учители-пѣвци и сж имали воля да научатъ горѣ-долѣ пѣнието и да замѣтватъ по настоящемъ тая нужда. Рѣдко сж пѣвитѣ по настоящемъ, ако искашъ да ся увѣрушъ, трѣгни по празниците изъ църквитѣ на разни села и градове и ще ся увѣрите въ истината. Даже и въ катедралнитѣ църкви негдѣ ще видишъ по единъ пѣвецъ, а негдѣ нито единъ. Ако ся не взематъ мѣрки да ся приготвятъ пѣвци за напрѣдъ, то ще останѣтъ сами свѣщенниците да четѣтъ и да пѣятъ въ църква. Въ училищата е прѣдвидено пѣнието да ся прѣподава; но сегашнитѣ ученици до толкова имъ ся не нрави, щото при прѣподаванието му само гледатъ часъ по-скоро да ся свѣрши часътъ. Тукъ трѣбва да ся избиратъ особенни младежи за пѣнието, а общето си задължение за цѣлий классъ или отдѣление пакъ да си е задължение. Прѣди освобождението ни имаше и дѣца, които канервахъ четихъ апостолъ, пѣяхъ отъ двѣтъ страни: Господи помилуй и пр. и ти бѣше драго да ги слушашъ, а днесъ какво виждаме? Гледашъ дневното поколение не знае да чете по славянски и нѣма кой да исчете поне свѣтотъ Боже и пр. Отъ що произлиза това? Отъ нерелигиозността на нашия учителъ. Ето въпросътъ, който е отъ твърдѣ

голяма важностъ. Мнозина отъ Г-да читателитѣ може би ще погледнатъ на този въпросъ малко хладнокръвно; но азъ ще погледна сериозно, ще погледамъ на него съ чисто сърдце, и ще кажа това, което си е дѣйствително. Ха да се разберемъ по добре, нека погледнемъ нашия учителъ, учителя въ Основнитѣ училища, какъвъ ся явява той въ училището, прѣдъ дѣцата, внѣ отъ училището, — въ обществото и въ храмътъ Божий — въ църквата.

Въ училището, гдѣто всѣко начало на обучението трѣбва да става съ молитва, учителъ не иска да обръща никакво внимание. А какъ прѣподава 3. Божий, съ какъвъ духъ, съ какво настроение? — Ето какъ. Азъ съмъ виждалъ много учители, че когато да бѣседватъ, не обръщатъ никакъ върху нравствеността на бѣседата. Расправятъ отъ 3. Божий за сътворението на свѣта, а послѣ влиза и държи лекция за образуването на вселенната, гледано геологически, като свършва, че послѣдното е прѣдпочтително.

А въ обществото? Не ще съмнение, че и тамъ е пакъ такъвъ: той разказва и убеждава проститѣ селени, че Богъ нѣма, че вѣрата била измислена отъ царитѣ папитѣ, управителитѣ, или че страхътъ я е създалъ като забравя, че историята ни описва много народи безъ всѣкакви царие, и управители, обаче не безъ религия. Сжщо и страхътъ не е изобрѣтателъ на религията, защото човѣкъ не искава само страхъ прѣдъ нѣкое лошо явление, благодарностъ къмъ добро; нѣ въ него има вродено религиозно чувство, което го кара да си наумѣва, че има едно сжщество, което всичко е сътворило и надъ всичко стои най-високо и това именно вродено чувство го подбужда къмъ обожавание, което въ старитѣ врѣмена е било размѣсено съ страхъ или благоговѣние.

За въ църквата не питайте; ако отиде тамъ, то не отива съ цѣлъ да ся помоли Богу, а отива да ся научи кой какво е правилъ въ раястояние на цѣла седмица, какво е купилъ, продалъ и пр. Дѣцата, ако ги заведе той не ги нарежда да стоятъ както прилича, а ги оставя на произволъ — се едно, че ся намиратъ на улицата.

Всичко това показва, че настоящитѣ учители се явява наемникъ на религията — въ сжщность той не е религиозенъ. Не ще и дума, че всички учители не сж такива, каквито описваме, но между многото намерватъ се и такива, които сж свършили нѣкой курсъ отъ педагогическитѣ и Гимназиалнитѣ училища. За жалостъ, малцина сж учителитѣ съ духовно о-

бразование — свършили нѣкое специално духовно училище, когато сега, именно сега се питае голѣма нужда отъ такива учители, сега, когато: „жетва оубо многа, дѣлателей же мало.“ Нѣма съмнѣние, че учителъ или свещеникъ съ специално духовно образование ще отговаря на задача, колкото трудна, толкова висока и свята и ще постигне цѣльта — нравственното развитие на вѣренното си стадо. Не мнозина отъ нашитѣ свещеници гледатъ малко повърхностно на тази нужда. И ние само тогава можемъ да се надѣваме за по-добри свещеници и учители специално по 3. Божий, когато се отворятъ повече духовни училища или пакъ да се уредятъ поне сегашнитѣ по-добре съ единъ по висшъ курсъ.

Че религиозното възпитание трѣбва да бжде на първо мѣсто, че 3. Божий трѣбва да е първостжпенний прѣдмѣтъ въ училищата, като прѣдмѣтъ, въ когото се намиратъ всички наставления, което е необходимо да знае всѣки младъ членъ на православната ни църква. Църквата щомъ като ся е съгласила да се кръсти младенецътъ и го приела по тозъ начинъ въ числото на членовѣтъ си тя съ това заедно е и задлъжила отгледचितѣ да възпитаватъ кръстеннитѣ въ християнскитѣ вѣрвания и въ правилата на християнскитѣ живогъ, които сж опрѣдѣлени отъ самата ни църква. Въ старо врѣме хората сж се кръщавали повечето възрастни, когато вече добивали нѣкакви понятия за християнското учение. Това учение сега трѣбва да се съобщава, когато младитѣ християнинъ земе да отрастнува, задачата на семейството и на училището въ това отношение се състои: да приучатъ дѣтето да живѣе споредъ законитѣ на природата ту. Тия закони сж явно прѣдставени въ Божественното откровение и се пазятъ въ Св. Христова Църква. Ето защо трѣбва да се полагатъ голѣми грижи, за да се възпитае християнското дѣте въ духътъ на Христовата църква, така щото то да съзнае оная жива свръска, съ което е свързано съ Спасителътъ, който е глава на църквата и врѣската си съ членовѣтъ на църквата, които сж плоти негови братия. Необходимо е да се развива въ дѣтето още доклѣ е малко съзнание, че само въ църквата може да се получи спасение и пр.

Като е такава задачата на прѣподаванието на 3. Божий — прѣдмѣтъ на всѣко благонравие, нравственностъ и единство, дали по настоящемъ се счита за прѣдмѣтъ отъ голѣма важностъ или се прѣподава само за формалностъ? Вѣроучителътъ дали е човѣкъ религи-

озенъ въ вѣрата и засебнй си животъ да ли е въ хармония съ самый прѣдметъ? Азъ зная, че въ началото на учебната година при распрѣдѣлението на прѣдмѣтитѣ изъ мѣжду уч. персоналъ се появява спрѣчкване кой да го земе и въпроса се рѣшава или съ жребие, или съ Министерска заповѣдъ. Гледашъ паднжло се или се назначилъ за тоя прѣдмѣтъ човѣкъ безъ никаква религиозност, безъ никакви познания. Ако се случи вѣроучительтъ да е човѣкъ религиозенъ, то той безъ съмнѣние ще посѣе добро сѣме на религиозно чувство въ дѣцата и ще пустнжтъ добри корени, ще оздрѣе и ще даде добръ плотъ. Учителъ религиозенъ, е свѣтилникъ свѣта. Неговия духъ съживява всичко и всички. Никой вѣспитателъ не трѣбва да забравя, че училището е сжщо храмъ Божий, както що е и църквата; че и тамъ почива Духъ Божий, че и тамъ прѣбивава Самъ Богъ. Учителътъ трѣбва да научи дѣцата, че Богъ прѣбивава не само въ църквата и училището, но на всѣкадѣ.

Вѣроучительтъ трѣбва да има прѣдъ видъ, че религиозно-нравственното вѣспитание се основава на вѣрата, безъ която се неможе: „Всѣко воспитание, което ся не облѣга на вѣрата, казва Aimè Martin, нацрѣбява човѣка и достига най-много да направи едно умно животно. Мамиятъ се мнозина, че човѣкъ е великъ само по звание; той е великъ, той е човѣкъ само по това, че познава Бога.“

Необходимо е, щото за напрѣдъ Св. Синодъ и Министерството на Н. Просвѣщение между другото да иматъ прѣдъ видъ и това: Да назначаватъ съ специална подготовка мирски или духовни лица за прѣподаватели по З. Божий, тамъ, гдѣто ся има възможность по народнитѣ и класнитѣ училища изъ княжеството. Увѣрени сме, че само по този начинъ ще може да ся постигне цѣльта: да ся даде гаранция за паддържание религиозното чувство у насъ, да ся попълни нуждата отъ пѣвци; иначе ще отворимъ сами по себѣ си вратата на прогресующитѣ ся у насъ прапаганди, и ще останемъ подъ тѣхъ духовно заробени.

Християнския сѣмеенъ животъ.

Добриятъ животъ и християнското поведение у дома, въ сѣмейството е основата и коренътъ на християнския нравственъ животъ. Всѣки човѣкъ у дома си, между членовѣтъ на своето сѣмейство усвоява първитѣ навици създава своя нравъ, приучва се къмъ добро, или лошо поведение, усвоява този, или онзи характеръ.

Безъ съмнение, не веднжжъ вий, благочестиви читатели, сте чували слѣдующия отзивъ за нѣкого: този човѣкъ е отъ добра къща, отъ добъръ родъ и самъ трѣбва да е добъръ; а напротивъ: оня човѣкъ е отъ лошъ родъ, слѣдователно и самъ е такъвъ. И това не е чудно! Въ доброто сѣмейство дѣцата порасватъ и ставатъ добри и послушни, а въ лошото — наопаки: непослушни, развратни. За това добрия домашенъ животъ е основание на добрата Християнска нравственност. Нигдѣ човѣкъ не може да привикне да изпълнява Христовитѣ заповѣди така хубаво, както у дома си. Най висшата заповѣдъ, освѣнъ любовта къмъ Бога, е любовта къмъ ближнитѣ. Нъ гдѣ можемъ усвои тази заповѣдъ и исказа таквази любовъ, ако не въ своето сѣмейство! Тукъ най лесно ще се открие има ли човѣкъ добри нрави и може ли възлюби ближния си.

Ако човѣкъ не обича родителитѣ си, какъ ще обикне чуждитѣ хора?

Търпението е голѣма добродѣтель: съ търпение всѣки трѣбва да спаси душата си; нъ гдѣ може навикнж на търпение, ако не у дома си? Тукъ всѣки часъ, всѣка минута се иска търпение и великодушие. Напр. Колко голѣмо търпение трѣбва да иматъ родителитѣ при оглежданието и вѣспитанието на чадата си; какво снисхождение трѣбва да показватъ по-старитѣ братя къмъ по-малкитѣ!

Когато хората живѣятъ въ една къща заедно, тѣ трѣбва, по необходимость, да привикнуватъ къмъ снисхождение, къмъ прощавание и търпение; другояче не могатъ останж заедно. Самоотвържението е най-голѣмата Християнска добродѣтель; нъ тя не може нигдѣ да се упражни толкова, колкото въ сѣмейството. Тукъ родителитѣ въ своитѣ грижи за дѣцата си, съвършенно забравятъ себѣ си; мжжътъ и жената живѣятъ повече единъ за другъ, отъ колкото за сами себе.

Великодушното, кротостъта и смирието сж прѣкрасни добродѣтели; нъ тѣхъ нигдѣ не можемъ намѣри и укрѣпи толкова, колкото въ доброто Християнско сѣмейство. Съ една рѣчь, характерътъ на човѣка нигдѣ не може да се образува и раскрие тѣй, както въ домашний животъ.

Много пжти човѣкъ, като се събере съ непознати хора, старе се да се прѣдставя за добъръ, въ такъвъ случай той се маскира, скрива сжщинский си нравъ; нъ туй не може направи въ сѣмейний животъ. Тукъ той не може, та и не ще пожелае да скрива своитѣ

чувства и нрави. Домашний животъ е като оглѣдало, въ което неволно се изображава истинский, нравственъ образъ на чловѣка.

Ето, любезни читатели, какво важно нѣщо е домашний животъ на Христианина. Домътъ и сѣмейството за насъ трѣбва да бждатъ втора църква. Въ тази втора църква трѣбва да живѣемъ и се отнасяме съ благоговѣние и чистота. Въ нея всѣка ваша дума и примѣръ (особно, ако нѣкой е най-старий членъ на сѣмейството) има твърдѣ голѣмо значение за останалитѣ членове. Тамъ всѣка ваша погрѣшка, даже всѣка дума, може да стане сѣме, което отъ послѣ ще даде *добъръ*, или *лошъ* плодъ. Особено голѣма е обязанността на бащата и майката въ сѣмейството къмъ своитѣ дѣца. На тѣхъ лѣжи голѣмата отговорностъ въ това: какви ще станатъ дѣцата имъ. Помнете родители — баща и майка въ сѣмейството, че отъ васъ единственитѣ зависи характера, нравитѣ и поведението на дѣцата ви! Къмъ каквото ги опитите, каквото ги научите, — такива ще станатъ и тѣ за напредъ.

Отъ какво произлиза това печално явление у насъ, че двама братя не могатъ да живѣятъ заедно за по дълго врѣме, ами, щомъ поотраснатъ, стараятъ се, колкото е възможно по-скоро, да се раздѣлятъ? Отъ това, че родителитѣ имъ не сж ги приучили отъ малки къмъ съгласие и любовь.

Не тѣй става въ доброто сѣмейство. Въ него родителитѣ постоянно слѣдятъ за поведението и нравитѣ на своитѣ дѣца; съ примѣритѣ и наставленията си създаватъ у тѣхъ любовь и единство. Такива родители знаатъ, че добритѣ имъ чада ще имъ бждатъ утѣшение на старостъ, а самитѣ чада винаги ще си припомнятъ родителскитѣ си наставления. Тѣ винаги ще помнятъ, че безъ родителско благословение не ще иматъ щастливъ животъ.

За християнското звание.

Какво по-скжпо, какво по-полезно за насъ отъ Християнското звание? За въ наша полза е, не само да се наричаме, нѣ да бждемъ истински Християни. А въ днешното развратено врѣме Християнитѣ, като че ли забравятъ не само за името Християнинъ, нѣ и за дѣлата и длѣжноститѣ, които обусловватъ това име, звание и права. Въ днешний вѣкъ твърдѣ рѣдко въ нѣкое Християнско общество ще чуешъ дума за спасението на душата, за вѣчността, за страшний сждъ Божий, за смъртний часъ,

който може внезапно да постигне всѣкого отъ насъ, — за величието на Божиитѣ дѣла, особно за дѣлото на нашето спасение чрѣзъ страданията на Сина Божия, за всѣобщото въскресение и вѣчний животъ, за примѣритѣ и наставленията на Светитѣ Божии Угодници, които макаръ и чрѣзъ разни пѣтица, сж достигнали вѣчно блаженство.

Ето какви мисли и прѣдмѣти трѣбва да занимаватъ всецѣло истинския Християнинъ, който има жива вѣра, който помни, разбира и пази своето звание. Нѣ туй ли виждаме и слушаме около насъ? Не само въ взаимнитѣ си разговори, ами и на умъ има ли си нѣкой това? Не, за съжаление, нѣма. Напротивъ, бесѣдитѣ, срѣщитѣ и взаимното дружение навсждѣ изобличаватъ съвършенното забравяние всички тѣзи истини, които трѣбва да съставляватъ цѣльта на всичкий животъ на Християнина. Мѣстото на тѣзи истини и прѣдмѣти на вѣрата и надѣждата Християнска въ умѣтъ и сърдцето на чловѣка днесъ заематъ стрѣмленията къмъ приврѣменното, ненаситното удовлетворение на страститѣ и желанията, недостойни за чловѣка, а които съставляватъ нуждата на неразумнитѣ животни, ржководящи се само отъ инстинктътъ. А на всждѣ колко взаимни измами, лѣжи, злини, себелюбия и равнодушие къмъ утѣшение на ближнитѣ! Ето съ какво сж прѣпълнени бесѣдитѣ на съврѣменнитѣ чловѣци, които носятъ името Християни и какво е взаимното отношение на днешното общество. Нѣ, ако не е съхранено званието; ако не е оправдано името на Християнина; ако чловѣкъ само се нарича, а въ сжщностъ не е Християнинъ; ако вѣрата му не е принесла своитѣ сладки плодове: въобще ако чловѣкъ не се ржководи отъ вѣрата изъ пѣттѣ на земний си животъ, — тогазъ какво трѣбва да очаква за въ бждѣще? Тогава не полза, а врѣда ще му принесатъ званието и името Християнско, които си е присвоилъ лѣжливо. Тогава каква полза за чловѣка и за всичкий му земенъ животъ! Какво утѣшение ще спечели отъ всичкитѣ си наслаждения, удоволствия, отъ робското си подчинение въ всичко на грѣшното си сърдце и на заглушения си отъ свѣтскій шумъ разумъ? Слѣдъ смъртѣта всичко това, въ което чловѣкъ е привикналъ да намира своитѣ наслаждения, — всичко това го изоставя, щомъ той, когато е имало врѣме, не е пожелалъ да остави самъ това мнимо, лѣжливо щастие. Ако чловѣкъ не послуша Божий гласъ, който го вика къмъ вѣчността,

за която е създаденъ и искупенъ съ Кръвта на Господа; ако той забрави, че при св. Кръщение се е съединилъ съ Христа и му се е обѣщавалъ да Го слѣдва и да живѣе не за врѣмения този свѣтъ, не за земнитѣ кратко-врѣмни и суетни цѣли, не за животински стрѣмления и удоволствия, а за разумно-слѣдование въ всичко Божиитѣ пѣтица. Неговата света воля, Неговото истинско учение и заповѣди за да достигне безкрайната радостъ, приготвена за послѣдователитѣ Христови; ако, най послѣ, Христианина забрави въобще своитѣ длъжности къмъ Бога и ближнитѣ си: то, за всичко това, каква награда ще получи? За своето вѣроломство той се лишава отъ *неж*.

Само за ограничението всичкитѣ си грѣшни желания, за непрѣстанното отвръщание отъ врѣмениятѣ суетни цѣли и удоволствия — и търсение вѣчно блаженство; само за животъ, съобразенъ съ вѣрата, Христианина получава Божията милостъ и вѣчната награда.

Тази постоянна борба съ самага себе и съ свѣтскитѣ съблазни, туй вѣгдашно покорение разумътъ, сърдцето и волята сж на учението и волята Божии — сж свидѣтелствата на живата вѣра, която може да спасе чловѣка. Само въ проявлението ѝ въ дѣлата молитвитѣ, постѣтъ и милостинята можемъ да считаме Христианина истински и не само на име, нъ сжщински послѣдователъ Христовъ, живъ членъ на Неговата Св. Церква, — Христианинъ, който съхранява печатътъ на своето кръщение и слѣдователно, който има право за бждщето наслѣдие въ царството Божие.

Ще кажите: мъчно, тѣжко се постига това. Да! — На този, който се е привързалъ къмъ свѣтътъ и къмъ всичко врѣменно, който е изгубилъ вкусътъ къмъ духовната радостъ — това ще му бжде и мъчно и скръбно. Обаче за този, който желае да постигне вѣчното блаженство, твърдѣ скоро се облѣгчава и изглажда прискрѣбний и трѣнливъ пѣтъ, който води къмъ Бога и къмъ Царство Небесно. Щомъ чловѣкъ понавикне малко, започне да чувствува такъва вжтрѣшна, душевна радостъ, че по-скоро би се рѣшилъ на каквато и да е смъртъ, отъ колкото да измѣни Спасителния, макаръ на гледъ прискрѣбенъ пѣтъ. Бждете увѣрени въ това: само едно спокойствие насвѣстѣта; доброто настроение на умътъ и сърдцето; новото, искреното и уповающето отношение къмъ Бога замѣнява съ излишкътъ всички врѣмни лишения и ласкателни самоугождения, развѣселява сърдцето и душата съ такъво вжтрѣшно, утѣшително чувство, че за

нищо земно чловѣкъ и не помисля.

Припомнете си какъ Исусъ Христосъ различава Своя *миръ* отъ *мирътъ* на този свѣтъ: „*Миръ оставляю вамъ, Миръ Мой даю вамъ; Не якоже Миръ даеть, Азъ даю вамъ*“ (Иоан. 14, 27). Притова, вземете прѣдъ видъ и това съображение, че рано, или късно, нъ неизбѣжно, ще дойде смъртний часъ, а слѣдъ него ще послѣдва и рѣшението вѣчната сждба на чловѣка. Какво ще ви принесжтъ тогава всички бивши удоволствия? Какъ ще ви помогнатъ тѣзи чловѣци, за угодата на който сте изменили законътъ на Твореца, Благодѣтеля и Источника на животътъ? Какво значение ще има тогасъ този шумъ на Свѣтскитѣ пристрастия, който е заглушилъ гласътъ на свѣстѣта ви, на която прѣдстои сждъ и отговоръ прѣдъ него?

Сега този гласъ на свѣстѣта силно ще изобличава и свидѣтелствува за васъ, или противъ васъ; а слѣдъ него ще се открие праведний сждъ отъ Всевѣдущаго Бога. Слѣдъ този сждъ вий ще влѣзете или въ Царство Небесно за вѣченъ животъ въ редътъ на благословенитѣ, или заедно съ отхвърленитѣ отъ Бога въ вѣчна мъка. А това е неизмѣнна истина. Слѣдъ това изберете едно отъ двѣтъ: или да живѣете заради този свѣтъ и заради страстното си сърдце; да забравите и прѣзрѣте вѣчното блаженство, та да идите въ вѣчната мъка, — или съ Божията помощъ да се борите съ дяволътъ, който погубва душата, чрѣзъ порочнитѣ страсти и съблазни, — съ враждебникътъ на Христовото учение и вѣра, и съ такъво носение кръстѣтъ да послѣдвате Оня, който ви е възлюбилъ и който ви кани за въ своето истинско блаженство. Изберете едно отъ двѣтъ — тукъ нѣма срѣда; не се лжжете! Х.

Изъ церковната практика

(отъ рус. цер. вѣстникъ)

1) Можели да ся извърши бракосъчитание въ празника на Св. Ап. Петра и Павла, (29-й Юний) ако сж случи въ срѣда или петъкъ?

Безсъмнѣние може, тѣй като 1). въ Кормчий е запретено бракосъчитанието отъ недѣля Всѣхъ святихъ до 29-й Юний, а 2), венчание не може да ся извърши срѣщу срѣда и петъкъ, а не въ сжщитѣ дни, съгласно общата формула: бракъ въ пости и въ постни дни не може да ся извърши.

2). Какъвъ молебенъ трѣбва да ся пѣе

на поле, което е нападнато отъ гасеници и други вѣдни насѣкоми?

Въ подобни случаи не е прието да се извършва молебствия, но въ подобно молебствие може да се ограничи духовенството само съ пѣние, молитви молебной на вѣжкую литію, които се четътъ при кръстнитѣ литіи, по видими нещастия.

3). Кой трѣбва да слѣди за законната дълбочина на гробоветѣ?

Священниците.

4). При вѣнчанието, тайно ли, или съ гласъ трѣбва да се четътъ молитвата прѣдъ обричението: „Боже, нашъ отъ языкъ . . . ,“ молитвата на чашата: „Боже, вси сотворившій . . . ,“ и молитвата прѣдъ отпусетъ: „Отець, Синъ и Св. Духъ“ и какъ присѣдиняватъ къмъ вѣнчанието и молитвата за разрѣшение вѣницѣ въ 8-ий день?

Всичкитѣ молитви сѣ четътъ на гласъи при това 3-тата молитва, която исказва благопожелание на младоженцитѣ отъ страни на църквата, трѣбва да се чете прѣдъ лицето имъ т. е. на западъ. Молитвата за разрѣшение вѣнци се присѣдинява въ сѣщото правило и слѣдъ нея се прави отпусъ.

ПОУЧЕНИЕ

НА

Шестата недѣля отъ Пятдѣсятницата.

Видѣвъ же Исусъ въру изъ, рече разслабленному: держай, чадо, отпущаются ти грѣси твои (Мат. 9, 2).

Еднѣжъ припесели при И. Христа въ Капернаумъ единъ разслабленъ, който до толкова билъ слабъ, щото самъ не можалъ да ходи, не можалъ да говори, а при това и не можалъ да намери Исуса да го изцѣли. Исусъ въ Капернаумъ, като отишълъ, намерилъ този разслабленъ, когото отъ силната му вѣра му казалъ: *чадо, отпущаются тебѣ грѣси твои.*

Така казалъ, възлюбленни братия, Господъ нашъ И. Христосъ на единъ разслабленъ, боленъ чловѣкъ, когато Той ходилъ по земята, поучавалъ хората на Божийтъ законъ и исцѣлявалъ само съ една дума болни, слѣпи и хроми. Така Той казва и на всички онѣзи свои чада, които тичатъ при Него и съ горѣща вѣра и силно упование Му ся молятъ и искатъ опрощение на грѣховетѣ си и Неговата Божественна помощ и покровителство. Вий чухте, братия, отъ днешното Евангелие, че когато този болнийтъ, за когото е думата

ни, билъ принесенъ на носилки при Исуса Христа, за да го исцѣли, въ градътъ Капернаумъ и въ къщата, гдѣто Той ся билъ установилъ, имало толкова много навалища народъ, щото тѣзи, които носяли разслабленыйтъ при Исуса, не можле да си пробиятъ път и да влѣзатъ при Него и искатъ Неговата Божественна помощ и исцѣление. И тогава, като не можеле да влѣзатъ прѣзъ вратата, а пакъ имали силна вѣра, че щомъ ся прикасне болнийтъ до Исуса, ще получи исцѣление, тѣ намислили да ся качатъ на къщата отгорѣ и го спуснатъ прѣзъ покривтъ, за което и го искали четворица души на къщата, съ одъртъ му заедно, раскрили частъ отъ покривтъ и съ вѣжа го спуснали, тѣ ся случило, тѣкмо на онова мѣсто въ къщи, гдѣто сѣдѣлъ Исусъ Христосъ и поучавалъ народътъ. Той, като видѣлъ тѣхната вѣра, рекълъ на разслабленыйтъ: „чадо, отпуцатъ ти се грѣховетѣ, стани, земи си одъртъ и си иди:“ и той оздравѣлъ, зелъ си одъртъ и прѣдъ всички си отишълъ у тѣхъ, тѣ щото всички, като видѣли това чудо, останѣли удивени и славили Бога, като казвали: никога не сме виждали таково нѣщо, само нѣкои книжници, които сѣ намирали тамъ, рѣкли въ себѣ си: зацо да казва толкова хула! — Кой може да прощава грѣхове освѣнъ единъ Богъ? Исусъ Христосъ, който познава тайнитѣ помисления на хората, като видѣлъ, че тѣ мислятъ тѣй, казалъ имъ: какво мислите тѣй въ сърдцата си? Кое е по-лесно, да се каже ли на разслабленыйтъ: отпуцатъ ти се грѣховетѣ, или да рѣкж: стани, земи си одъртъ и си иди? Но за да познаете, че синъ чловѣческий има власть да отпуца грѣховетѣ на хората, за това рѣкохъ тѣй на разслабленыйтъ: *чадо, отпуцатъ тебѣ грѣси твои.*

Оттукъ ний ясно виждаме, благочестиви Христиани, че този разслабленъ билъ подпадналъ подъ нѣкакви грѣшки, по причина на които билъ изложенъ на такава тѣжка и неисцѣлима болка; а въ сѣщо врѣме видѣхме, че когато ся отмахна причината, когато Исусъ Христосъ опрости грѣховетѣ на болнийтъ, когато го исцѣли душевно, то този послѣднийтъ веднага се освободи и отъ тѣлесната си болестъ. Оттукъ виждаме, че тѣлеснитѣ болести въ много сѣ слѣдствие отъ духовнитѣ болести, или отъ грѣховетѣ противъ душата или тѣлото. Ний, или мнозина отъ насъ, сме заблѣзали това нѣщо и отъ опитъ, — че когато нѣкой ся *разболѣе*, душевно, то често ся разболява и тѣлесно. Тѣй, наприкладъ, когато.

единъ чловѣкъ ся придаде на пиянство, то той, полѣка-лѣка чистотата на лицето му ся измѣнява, погледътъ му става мраченъ, очитѣ му подпухнали и поглѣдътъ му кравнишки, тѣлото му ся заразява, рѣцѣтъ му по-послѣ зематъ да трѣператъ, главата му надтѣгне, краката му не държатъ и прочее: но ако тоя нещастникъ по съ врѣме се остави отъ тоя порока, ако си каже: нѣма да пия вече, и истина се остави отъ пиянството, то той дохожда въ себѣ си; поправенъ душевно, поправа се и тѣлесно, видѣтъ на лицето му ся измѣнява, става по-благообразенъ, погледътъ му бива по-ясенъ, краката и рѣцѣтъ му по-здрави. Или когато единъ чловѣкъ изгуби душевната си чистота и цѣломудрието си, когато трѣгне по лошъ пѣтъ, когато ся отдаде на развратѣтъ, то съ изгубванието на нравственнитѣ душевни качества, като отслабне, като ся разболѣе душевно, разболява се ослабнова, заразява се и тѣлесно; и колко душъ еж пропаднѣли и умрѣли по най-ужасенъ начинъ отъ разваленитѣ си животъ! И колко други пакъ еж се опасили, като ся раскаятъ и рѣшатъ да се оставятъ за напрѣдъ отъ распустнатитѣ си животъ.

И тѣй, братия Христиани, грѣховетѣ и душевнитѣ болѣсти иматъ твърдѣ близко отношение къмъ тѣлеснитѣ болѣсти и недуги; тѣ еж толкова близко помежду, колкото еж близки душата и тѣлото, и когато умрѣ душата на грѣшникътъ, умира и тѣлото му, и напротивъ, когато душата е здрава, тя не умира во вѣки, ако и да се разлучи врѣменно отъ тѣлото, пакъ ще ся съедини съ него въ общото въскресение на мъртвитѣ. Тѣй что то не само тука, на тоя свѣтъ грѣховетѣ и прѣтѣжленията ставатъ причина на много тѣлесни болѣсти и страдания, но и на онзи свѣтъ такъ тѣ ще бѣдѣтъ причина, что то грѣшницитѣ да се мѣчатъ и страдатъ вѣчно. И тѣй, душевната болѣсть мѣчи чловѣка и на този свѣтъ и на онзи, и напротивъ, ако душата е чиста, здрава и праведна и милостива, ако чловѣкъ се не пази отъ лоши работи, отъ пиянство, отъ развратъ, кражби и прочее; ако пази печатѣтъ на дарѣтъ Божий въ себѣ си здравъ и неповрѣдичъ, ако живѣй животъ цѣломудренъ и трѣзвенъ, то такъвъ чловѣкъ съ такава душа не страда, не умира нито тука на земята, нито горѣ на небото.

Того ради, за да не страдаме нито тука, нито тамъ, то какво трѣбва да правимъ? — Трѣбва да пазимъ душитѣ си и сърдцата си чисти; трѣбва да отбѣгваме отъ лошитѣ ра-

боти и злитѣ помышления, защото тѣзи работи оязвяватъ душата, наѣняватъ я и я правятъ порочна и болна. И отъ кѣдѣ излизатъ лошитѣ помышления? — На ли отъ сърдцето и отъ лошитѣ помышления? И кражбитѣ, и ненавистѣта, и злостата, и коварството, и враждата, и страститѣ, и сладострастията, и распустнатий животъ, — всичко сѣ оттукъ, отъ този источникъ, отъ сърдцето и отъ помышленията излиза. Имало единъ благочестивъ чловѣкъ, който пазилъ душата си и сърдцето си чисти, не правилъ лоши работи, ходялъ въ церква, молялъ се Богу сутрѣ и вечеръ, цѣлъ день работялъ полската си работа, гледалъ си кѣщата добрѣ, училъ си дѣцата на доброто и полезното, да се обичатъ братски, да убичатъ и другарчетата си, да се не биятъ, да се не каратъ, да си не говорятъ неприлични думи, да уважаватъ и почитатъ по-старитѣ; отбѣгвалъ крамолитѣ и кавгитѣ, отбѣгвалъ механичѣ, не правялъ пакости на съседитѣ си, прибиралъ се вечеръ въ кѣщата си у врѣме, и въобще този човѣкъ се отличавалъ съ благочестивъ и добродѣтеленъ животъ. Но знаете ли, благочестиви христиани, що стана съ този чловѣкъ? — Той се съсипа съвършено, той упропасти и себѣ си, и домочадието си, и кѣщата си и всичко. И това се случи съ него ето какъ: той се сприятели съ единъ свой комшия, който отъ начало бѣше и той добръ чловѣкъ, но когато се сприятели съ благочестивитѣ си съседъ, бѣше вече заразенъ въ душата си и която зараза прихвана и благочестивитѣ човѣкъ. Този послѣднитѣ, като бѣше станжалъ съ едно добро състояние чловѣкъ, почна да мисли въ себѣ си, че той си изпълнилъ борчѣтъ, като упазилъ и себѣ си и дѣцата си отъ лошитѣ работи, отгледалъ ги здрави и читави; и тѣй бѣше, но дяволѣтъ завидѣ и на него и на думитѣ му и почна да го съблазнява, да го искушава и искаше да влѣзе цѣлъ въ сърдцето му. Добритѣ чловѣкъ взе да се поддава на искушенията сатанински, зе да посѣщава по-често механичѣ, зе да се нанавива сегисъ-тогисъ и зе да отпада отъ благочестивитѣ си животъ, зе да го мързи да се прикрѣстюва вечеръ, да си изпълнява христианскитѣ длѣжности и да ходи, както понаирѣдъ редовно въ церква, и да стои съ благоговѣние и страхъ Божий. Полека-лека механичѣ зеха да му ставатъ по-мили отъ церквата; той зе да се кара, ругае и бие съ комшиитѣ си, почна да се давосова съ тѣхъ, и зе да употрѣблява разни лѣжи и клѣвети противъ тѣхъ, и случи се, что то едно лѣто му изгорѣха копитѣ съ сѣното, други пѣтъ амбара

съ житото и за да забрави загубитѣ и борчовитѣ, които бѣше вече доста направилъ, придаде се на пиянството и стана сѣщи пияница, а оттука до съвършенното му разорение, душевното му и тѣлесно опропаствяване, оставаше само една крачка. Нищо вече не можеше да го спаси, защото дяволътъ бѣ се вкоренилъ въ неговото сърдце; и до като не го докара да изгуби всичко и имотътъ си, и здравето си, и домътъ си, и животътъ си, сатаната не го остави и не излѣзи отъ него. — Ахъ, братия Христиани, колко щастливъ, колко блаженъ щѣше да бѣде тоя чловѣкъ, ако останеше вѣренъ Богу до смъртъ! И колко щѣше да бѣде честитъ тойи домочадието му, ако можеше да отблѣстне искушенията сатанински. Една само мисль, едно само обръщание къмъ Христа, ако можеше да стори, чловѣка бѣше спасенъ. Разболѣ се душевно, развали се сърдечно, разболѣ се и тѣлесно, опропасти се съвършенно, изгуби всичко.

Какво трѣбва да правимъ за да не подпаднемъ и ний подъ искушенията сатанински да се опропасти душечно и тѣлесно? — Да не допуваме сатаната въ себѣ си, да стоимъ близко до Христа, да отвѣргаме мислитѣ си отъ Него, да пазимъ душичѣ си отъ злитѣ помисления, да ги съхраняваме здрави и чисти, на Оня, който ни ги е далъ. Помнете добръ, че всѣки, който се отрѣгне отъ Христа и който трѣгне изъ кривитѣ пѣтъ, изъ хресталака ще бѣде побѣденъ отъ звѣроветѣ. Както една овца, която не се прибира вечеръ въ кошарата, а остава на къртъ и се истравюва, тѣй сѣщо и оня Христианинъ, който излѣзе вѣнъ отъ кошарата Христова, изъ вертоградътъ Господенъ ще бѣде испоѣденъ отъ зло и опропастенъ и душевно и тѣлесно. Да прибавяваме прочее при Христа; да се пазимъ отъ грѣхътъ, отъ страститѣ и отъ съблазнитѣ на тоя миръ и да вървимъ изъ пѣтътъ Господенъ; и ако нѣкого отъ насъ искуси сатаната, ако ни оязви душевно и тѣлесно, то съ врѣме да прибѣгнуваме при Нашийтъ Спасителъ и да поискаме Неговото Божественно лѣкарство, както прибѣгна при Него и днешнитъ разслабленъ и съ силна вѣра и опование получи исцѣление: *болитъ ли кто въ васъ, да призоветъ пресвитери церковныя, и да молитву сотворятъ надъ нимъ помазавши его елеемъ во имя Господне, и аще грѣси сотворитъ есть, отпуснѣтся ему. Аминъ*

ПОУЧЕНИЕ

За восченитѣ свѣщи. *)

Благочестиви христиане! У насъ христианитѣ отъ най-старо врѣме е останѣлъ обичай да принасями въ церква: свѣщи, елей и тъмианъ, които съгласно учението на Св. Церква тѣзи приношения не сѣ друго нищо, а дѣйствителна жертва или подарѣкъ отъ нашитѣ трудове. Това като принасями ний или правимъ Бога милостивъ къмъ нашитѣ грѣхове, или му благодаримъ за испращанитѣ Му добрини, които ни испраща всѣки день, или най-послѣ Му просимъ помощта да ни помага въ дѣлата и прѣдприятята. Помнете, братия, че тѣзи жертви тогазъ сѣ угодни Богу, когато сѣ принесени не за слава; но отъ искрено расположение, отъ чисто сърдце, отъ честни трудове и ако тѣ по своето си качество удовлетворяватъ заповѣдта на Св. Церква.

Отъ самото начало на свѣта, чловѣкъ всѣкога е чувствувалъ нужда да принесе на Бога жертва, затова и до днешенъ день той пакъ си принася съгласно заповѣдта Божия. Адамовий синъ Авелъ — първий е принесѣлъ на Бога жертва отъ най-хубавото си първородно и непорочно ягне, която жертва е била угодна Богу. Праведний Ной слѣдъ потопа и той принесѣлъ на Бога жертва въ благодарность, че е билъ спасенъ отъ всемирний потопъ съ всичкото си домочадие, и тази жертва е била угодна Богу, щото въ замѣна на нея Ной е получилъ отъ Него знамение, че за напрѣдъ нѣма да праща на земята потопъ. Прѣмждрий царъ Соломонъ слѣдъ смъртъта на баща си Давида, съградилъ на Бога храмъ, който прѣди съгражданието му той е принесѣлъ Богу съ хиляди жертви.

Честъ и слава вамъ, братия христиане, гдѣто и до днешенъ день пазите и изпълнявате този старъ благочестивъ обичай на нашитѣ прѣдѣди; но съ скръбъ исповѣдвамъ, че този толкова благочестивъ обичай днесъ отъ нѣкой наши христиане и христианки е до толкова обезобразенъ, щото служи за срамъ и безчестие на всинца ни. Принесенитѣ тукъ свѣщи и др. нѣща съвсѣмъ не подхождатъ съ тѣзи свѣщи, които сѣ принасяли нашитѣ прѣдѣди. Тѣ сѣ принасяли свѣщи направени отъ чистъ воскъ, безъ всѣкакви смѣшения и нечистотии; освѣнъ това ний не искаме да знаеме даже отъ какво качество е свѣщцята, гледаме щото тя

*) Настоящето ни поучение, нека послужи на всѣкой священникъ — проповѣдникъ, който иска приспособленieto на Чл. 151 отъ Екзарх. уставъ. Ред.

да е по дебела и по-дълга, че ако ще би да е направена отъ катранъ. Не, такива не чисти свѣщи губятъ своето високо значение прѣдъ Бога, тя трѣбва да отговаря съгласно учението на Св. Церква.

Въ старо врѣме, когато християнитѣ сж ги прѣслѣдвали, тѣ сж се събирали на вечерно и ноцно богослужение и сж носяли свѣщи за освѣтяване на храмоветѣ: обаче цѣлата на свѣщитѣ не е да ся освѣтява съ нея храметѣ, защото ний знаемъ, че тя ся употрѣблява при всѣко богослужение и таинство и колкото е по-велико и тържественно богослужението, то тѣ въ по-голъмо количество ся палятъ.

Оттова правимъ заключение, че тѣ освѣтъ назначението си да освѣтяватъ — свѣщитѣ иматъ и друго по-важно назначение. Тѣ служатъ за нагледно изражение на нашитѣ душевни качества. — изразяватъ нашитѣ душевни състояния, като: непорочность, смирение, послушность, покорность и любовь; освѣтъ това, тѣ сж като жертва отъ нашитѣ честни трудове. Такова именно значение на свѣщъта или восъка указва единъ церковенъ писателъ Св. Симеонъ Солунскій: „восъкътъ, казва той, като вещество мекко и удобно за горение, означава нашата послушность и готовность да ся покаюваме прѣзъ всичкий си грѣшенъ животъ; восъкътъ, който ся събира отъ множество цвѣтове, означава обща жертва принесена отъ всички християне; восъкътъ, като вещество згодно за горение, означава нашето богопочитание т. е. че нашето естество ся очиства посрѣдствомъ Божийтъ огънь и най-послѣ восъкътъ въ когото гори огънь, или той самичкъкъ гори и свѣти, означава съединението и силата на взаимната наша любовь и спокойствие. (Нов. скриж. стр. 40).

Братия! Когато восъкътъ, споредъ учението на Св. Церква, е най-згодниятъ материалъ, да ся принесе Богу жертва; когато свѣщъта, която ся приготвява отъ него, ся явява като сжщинска жертва прѣдъ Бога, то, позволено ли е каква да — е смѣсъ отъ първото и каква да е нечистота отъ второто да ся принеся отъ наша страна? — Още въ Вѣтхийтъ завѣтъ ся е изисквало, щото всичкитѣ прѣдмѣти опрѣдѣлени за жертва трѣбвало да бждатъ чисти, както елейтъ (Исх. 28. 20), веществото за кадение е било благовонно, чисто (30, 34), приносяното въ жертва животно е било безъ всѣкакъвъ порокъ (Лев. 22, 20 — 22); толкозъ повече, значи, ний християнитѣ сме длъжни да искаме и да желаеми чистотата въ тѣзи именно вѣщества, за да бж-

дѣтъ достойни прѣдъ чистата и съвършенната жертва Св. Евхаристия. (Слѣдва)

Историята на празниците

(Продължение отъ 6-ий брой)

Прилично (сходно) на Божията заповѣдь: *помни день суботний, еже святити его: шесть дней дѣлай и сотвори въ нихъ вся дѣла твоа: день же седмий суббота Господу Богу твоему*, самъ — си И. Христосъ е освѣщавалъ празниците, присѣтствувалъ е на богослужението и е правилъ добри работи, (Мат. 12, 10 — 13; Лук. 13, 14 — 17; 14, 1 — 5). По примѣрътъ на И. Христа, апостолитѣ и първитѣ християни, въ празничнитѣ дни бивали сж на богослужението и споредъ силитѣ си сж правили добри дѣла въ полза на църквата и бѣднитѣ (Иоан. 9. 10; Дѣян. 10, 7; Кор. 16, 13; Римл. 12, 13). това сж завѣщали и ний това да правимъ и ни сж оставили правила да си почивама отъ обичнитѣ трудове и да освобождавама слугитѣ си отъ занятията въ празничнитѣ дни, за да иматъ врѣме да служатъ и на Бога. Като не позволява да извършвама всѣкакви занятия въ празнични дни св. церква още съ по-голъма строгость забранява въ тия дни да ставатъ съблазнителни веселия, които вселяватъ въ сърдцето и умѣтъ ни мисли и усѣщания, които не сж съгласни съ християнското благоговѣние. Всѣкой голѣмъ празникъ се захваща отъ вечерта, затова християнинтъ трѣбва прѣдъ самийтъ празникъ да успокои сърдцето си, за да го дочака благоговѣйно и да го испрати сжщо и до другата вечерь. Св. Златоустъ казва: „като излѣзете отъ църкви, не трѣбва да си отидитѣ веднага въ къщитѣ си, и да захващате работи, които сж противни на църквата, но трѣбва да вземете въ ржцѣ библията, да съберете и повикате около себѣ си жената и дѣцата си и да разговарите съ тѣхъ за онова, което сте слушали въ църкви.“ — (Слѣдва)

За кръстното знамение

(Продължение отъ 6-ий брой).

Нѣма да изброявамъ разнообразнитѣ движения на дѣсената ржка, които много извършватъ подъ име кръстно знамение; достатъчно сж горѣказанитѣ! Можемъ ли да нарѣчемъ кое да е отъ тѣхъ кръстно знамение? Да си прѣдставимъ една геометрическа фигура напр. квадратъ. Оставали си той безъ измѣнение и не трѣбва ли да му ся даде ново название, ако двѣ кои да сж противоположни линии зна-

чително отдалечимъ една отъ друга или ги приближимъ до събиране въ една точка? Така е и съ кръстното знамение! Само такава движение на дѣсната ни рѣжж можемъ да нарѣчемъ съ това име, съ което ся начъртава образа на кръста. Върху това за да се убѣдимъ още повече, защо не всяко, а само едно извѣстно движение на дѣсната ни рѣжа, може да бѣде нарѣчено кръстното знамение, нека да испитаме надъ себѣ си. — на това, какъ ся кръстиме, или какъ сме навикнали да ся кръстимъ; нека си обяснимъ на книга, на която да туримъ точки, които да съотвѣтствуватъ съ правилното движение на рѣжжта и като съединилъ срѣщуположнитѣ точки съ прави линии, ако излѣзе правилна фигура на кръста, то това означава, че ний ся кръстимъ правилно. Ако ся случи, че отъ съединението на противоположнитѣ точки съ прави линии и излѣзе каква да е фигура, даже и кръсть, но неправиленъ, то това ще бѣде знакъ, че ний ся кръстимъ неправилно, — не тѣй, както трѣба да ся кръстимъ; за всичко това, ний трѣба да оставимъ тѣзи лоши навици и да ся научимъ да ся кръстимъ правилно. Врѣме е вече да направимъ това, т. е. да ся научимъ правилно да ся кръстимъ! Дойде смъртнийтъ часъ и ний отъ нѣколко десетини години отъ живота си не сме ся научили какъ трѣба да осѣнимъ тѣлото си съ кръстното знамение. Да ся кръстимъ неправилно, не извършвами какво да е, нъ правимъ грѣхъ, тежякъ грѣхъ и то его защо! (Слѣдва)

Обяснения на непонятни думи и изрѣчения отъ Богослужебнитѣ книги.

Какво означави думата „враска“ нахождащи се въ молитвата при маслоосвященieto?

Въ първата молитва при таинството маслоосвящение. между другото. четемъ и слѣдующитѣ думи; „*Буди, Господи! елей сей, елей, радования, елей освящения, одежди царская, броня сили, всякаго диавольскаго дѣйства отгнание, печатъ ненавѣтния, радования сердца, веселие вѣчное, ди и симъ помаземе паки рождения, страшни будутъ сопротивимъ, и возсияютъ во свѣтлостехъ святыхъ Твоихъ, не имуще скверни или враски*“. Какво означава въ тази молитва думата **враска**? — Думата враска означава — оплѣсканъ, набърчанъ, замотанъ. Подъ такъвъ видъ думата въ горнята молитва ни учи, че священникътъ, когато миропомазва болниятъ, очитява го отъ всякакви тѣлесни нечистоти и

Редакторъ: Священникъ *Мина Г. Минковъ*

грѣховни пятна. Отъ това и молитвата при свършването ѝ ся обръщае къмъ Господа така: „да приимутся въ вѣчния Твоя упокоения, и восприимутъ почестъ горняго званія“ (Слѣдва)

КНИЖНИНА

Получихъ се въ редакцията ни слѣдующитѣ книги и списания:

Нѣкои отъ Върховнитѣ нужди на Българский народъ. Издава Българ. Евангелско дружество по случай двадѣсять годишнината отъ основанието му. Прѣмия на „Домашенъ приятель“. Пловдивъ 1895. Съдържание: 1) Историята на Бъл. Евангелистическо Дружество. II) Живи Християнски Църкви. III). Погледъ къмъ религиозното възраждане на Българ. народъ IV). Нужда отъ распространение на Духовна книжнина между народа. V). Нравствено възпитание въ училищата. VI). Свобода: лична и народна. Доста любопитна и назидателна книга прѣпорѣчваме я на всѣки българинъ — християнинъ.

Свѣтъ. — мѣсечно списание за наука, литература и промишленность. Издава Пловдивенский книжовенъ комитетъ. Год. III кн. I, II и III 1895 год. Пловдивъ Год. цѣна 2 лева.

Югославянски стенографъ и гласникъ мѣсечно списание. Год. VI кн. IV. Год. цѣна 5 лева. Пловдивъ

Семейно огнище. — илюстриранно домашно списание. излиза всѣки мѣсець. редакторъ М. Недѣлкова. — Попова. Год. I кн. 1, 2, 3, 4 и 5. Год. цѣна 8 лева. Варна.

Звѣздица, илюстриранно списание за дѣца год. IV кн. III, IV, V и VI. София.

Православенъ проповѣдникъ, илюстриранно рел. — нравствено списан е год. III кн. 5. Самоковъ.

ЗА СЪВѢДЕНИЕ

Напомнюваме и молимъ, който ни е длъженъ за списанието, да ни проводи стойността, за да не теглимъ мъжки и безпокойствия.

Редакцията има намѣрение да урѣди списанието — съ корици и картини.

Материала по пессимизма въ 6-й брой е погрѣшно напечатанъ; слѣдъ 5-й брой да се чете материала отъ настоящий брой, а материала въ 6-й брой ще явимъ слѣдъ кое да се чете. когато му дойде редътъ.

Издание и печатъ: Печатница „СТАРА ПЛАНИНА“